

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 02612

IN KAMF FAR YIDISH

Committee for Rights of Yiddish in

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER

AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

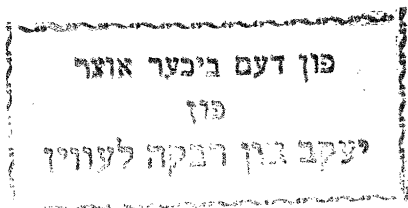
Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אין קאמף פאר יידיש

מאטעריאלן און דעקלאראציע

פ א נ ע ס

„קאמיטעט פאר די רעכט פון יידיש אין ישראל“

ניו יארק, 1952

Committee for Rights of Yiddish in Israel

41-42 42nd Street -:- Long Island City, N. Y.

**

די דאזיקע בראשור ווערט ארויסגעגעבן פון דעם "קאמי" טעט פאר די רעכט פון יידיש אין ישראל".

דער צוועק פון דעם איז: צו באריכטן צו דער עפנטלעכ-קייט וואס דער קאמיטעט שטעלט מיט זיך פאר, וואס ער טוט און וואס ער פלאנט צו טאן. צוזאמען מיט אונדזער באריכט ווערט אין דער בראשור אריינגעגעבן די דעקלאראציע, וואס איז ווי א פראגראם-ליניע, אנגענומען געווארן ביי צוויי גרויסע פארזאמלונגען, וואס דער קאמיטעט האט געהאט צונויפגערופן. דער "קאמיטעט פאר די רעכט פון יידיש אין ישראל" איז צונויפגעשטעלט פון יחידים. ס'איז ניט קיין פארטיי-קערפער-שאפט. יעדער איינער וועמען ס'איז טייער די חשיבות פון דער יידישער שפראך, יעדער איינער וואס האלט טייער די גרויסע ירושה פון דעם מזרח-איראפעאישן יידנטום; יעדער איינער וואס איז נשמהדיק צונויפגעבונדן מיט דער גרויסער יידישער ליטעראטור און וואס שטעלט זיך קעגן רדיפות אויף דער יידישער שפראך, קעגן איר דערנידערונג, קעגן דער אונטערגראבונג פון די יידיש-צענטערן איבער גאר דער וועלט, — יעדער איינער פון אט די דאזיקע פריינט דארף און קען זיך אָנשליסן אָן אונזער "יידיש-קאמיטעט".

דער קאמיטעט, וואס האט אין אויג דעם גורל פון יידיש אומעטום, שטעלט דעם טראָפּ אויף מדינת ישראל צוליב צוויי טעמים:

ערשטנס, אין ארץ ישראל, אין די אַלע פריערדיקע יאָרן, איז דורך די פארטייען און דורך איינצלנע פערזאָנען, סיסטע-מאַטיש פאַרשפרייט געוואָרן אַ שנאה צו יידיש, ווי צו אַ "פרעמדער שפראַך". מיט שנאה צו יידיש איז דערצויגן גע-וואָרן כמעט די גאַנצע יוגנט פון ארץ ישראל.

דערנאָך איז יידיש אין מדינת ישראל, שוין דורך דער רעגירונג, דערקלערט געוואָרן ווי אַ "פרעמדע שפראַך", און צוליב אַט דער "פרעמדקייט" אַליין שטייט דאָרט יידיש אויס אַלערליי ענינים.

דאָס איז איין סיבה פאַרוואָס דער "יידיש-קאמיטעט" שטעלט דעם טראָפּ אויף דער לאַגע פון יידיש אין מדינת ישראל. די צווייטע אורזאַך איז: ווען עס קומט צו די שוועריקייטן, מכשולים און פיין, וואָס די יידישע שפראַך שטייט אויס אין די תפוצות, זיינען אַלע יידיש-שאַפער און יידיש-פריינט, און אַלע יידיש-טוער איינשטימיק, אַז מען מוז קעגן די אַלע צרות קעמפן. אָבער ווי נאָר עס קומט אַנצואווייזן אויף דער באַליי-

דיקנדיקער און ביטערער לאַגע פון דער יידישער שפראַך אין מדינת ישראל, — דאָן הויבט זיך אָן אַ טומעל, אַנטשטייט אַ בילבול המוחות; תוך כדי דיבור ווערן אַרום דעם אָנגעהויפט אַ סך ניט־אמתן. עס קומען אַלערליי גרוסן־ברענגער, עס קומען שלוחים, הילף־זאַמלער, און דער גאַנצער ענין ווערט פאַרטונקלט, פאַרדרייט און פאַרפלאַנטערט. נאָכמער, אַלע די, וואָס ווייזן אָן אויפן טרויעריקן אמת ווערן פאַרשריען אַלס שונאי־ציון, שונאי־ישראל און אַזוי ווייטער.

דעריבער האָט דער קאָמיטעט זיך געשטעלט די אויפגאַבע אַט דעם אָנגעווייטיקטן ענין עפנטלעך קלאַר צו מאַכן. דער קאָמיטעט קלייבט אַלע פאַקטן און וועט זיי באַזונדער פאַרעפנטלעכן. דאָס אַלץ גייט אין דער ליניע פון אויפקלערונג, אָפהאַל־טנדיק זיך דערביי פון יעדער מין אַגיטאַציע, זאָלן אַלע וויסן: ניט שנאה רופט אונדז צו דער אַרבעט נאָר — ליבשאַפט. די ליבשאַפט צו דער גרויסער יידיש־שאַפונג און ליבשאַפט צו דער פאַלקס־קולטור. פאַרקערט, דער קאָמיטעט קעמפט קעגן שונאה — די שנאה צו דער יידישער שפראַך.

נאָך די אַלע טראַגישע טעג, וואָס מיר האָבן אַלע איבער־געלעבט, ווילן מיר קלאַר מאַכן און אַרויסברענגען דעם גרויסן היסטאָרישן און קעגנווערטיקן יחוס און נאַציאָנאַלע גרויסקייט פון דער יידישער שפראַך.

דער קאָמיטעט איז אַזוי אַרום ניט סתם אַזוי „אַ שפראַך־קאָמיטעט“ און איז ניט קיין קאָמיטעט אויפצולעבן דעם אַלטן „ריב הלשונות“. דער קאָמיטעט קעמפט פאַר חשיבות און פאַר רעכט! דער קאָמיטעט גייט אין זיין טעטיקייט אַרויס פון דעם שטאַנדפונקט, אַז דער גורל פון יידיש אין איין לאַנד איז געבונדן מיט דעם גורל פון יידיש אין אַנדערע לענדער. איינס ווירקט אויפן צווייטן.

אונדזער קאָמיטעט וויל דעריבער פאַרשפרייטן אַ ברייטע אויפקלערונג. ער וויל אויך שאַפן ממשותדיקע הילף פאַר אַלע די, וואָס גרינדן פאַזיציעס פאַר יידיש אין ישראל, אַרויס־צורייסן יידיש פון דער אַרויפגעצוואונגענער פרעמדקייט און שפלות.

מיר האָפן, אַז אונדזער ווענדונג צו דער יידישער עפנטלעכקייט וועט פון אַלע, וועלכע זיינען פאַרבונדן מיט דער יידישער שפראַך, אויפגענומען ווערן מיט פאַרשטענדעניש און פריינטשאַפט.

קאָמיטעט פאַר די רעכט פון יידיש
אין ישראל

די ערשטע פאלקס-פארזאמלונג

דעם 21טן מאי, 1951, איז אין פרידאם-האוז, אויף דער איניציאטיוו פון דער בונדישער ארגאניזאציע אין נ"י, פארגעקומען א פראטעסט-מיטינג קעגן די רדיפות אויף יידיש אין ישראל. עס האבן גערעדט: דר. י. שאצ-קי, ב. י. ביאלאסטאצקי, יעקב לעווין, ב. טאבאטשינ-פקי, ב. שעפנער, א. שולמאן, דר. י. נ. שטיינבערג, ה. הימלפארב, צביון, ח. ש. קאזדאן (פארזיצער). ניט געקומט אויף דעם, וואס ס'איז געווען א וואכעדיקער טאג און זייער א הייסער וועטער און די פארזאמלונג איז גערופן געווארן אויף 6:30 — דאס הייסט גלייך נאך דער ארבעט אין די שעפער, — איז דער זאל פון פרידאם-הויז געווען איבערגעפולט. די שטימונג אין זאל איז געווען אן אנגעגלימטע, די רייד און לאזונגען פון די רעדנערס זיינען אויפגענומען געווארן מיט גרויס עני-טויזאום. הויך אן אלגעמיינער רעזאלוציע וואס שאצט אפ די לאגע פון יידיש אין ישראל און איר ראל אין די תפוצות ישראל און וואס פאראורטיילט די דיסקרי-מינאציע קעגן יידיש אין ישראל, איז אויך אנגענומען געווארן א פארשלאג וועלכער רופט די רעדנערס און די ארגאניזאטארן פון דער פארזאמלונג צו שאפן א שמענדיקן אקציע-קאמיטעט אויף אנצופירן ווייטער דעם קאמף פאר יידיש.

אויף דער פארזאמלונג איז אויך געקומען צום אויס-דרוק א מיינונג, אז די ווייטערדיקע ארבעט פון אזא אקציע-קאמיטעט טאר זיך ניט באגרענעצן בלויז מיט פראטעסטן לגבי ישראל, ער דארף אויך פירן אן אקציע קעגן הייגעריג גלייכגילטיקייט און פארנאכאלעסיקונג פון יידיש און קולטור-ארבעט אויף יידיש. ער דארף וועקן און מונטערן די עקזיסטירנדיקע ארגאניזאציעס, שאפן א שטימונג פון אויפריכטיקער אידעאישער ארבעט אין יידיש און ארום יידיש.

די גרינדונגס-קאנפערענץ פון „קאמיטעט פאר רעכט פון יידיש אין ישראל“

זונטיק, דעם 14-טן אקטאבער 1951, איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון א גרעסערער צאל יידישע שרייבער און קול-טור-טוער, פארוופן אויף דער איניציאטיווע פון י. ביאלאסטאצ-קי, ה. הימלפארב, ב. טאבאטשינסקי, יעקב לעווין, ה. פראנק, ח.ש. קאזדאן, א. שולמאן און י. נ. שטיינבערג.
פארזיצער פון דער קאנפערענץ איז געווען ל. געלפאר;
סקרעטארן — י. בלאנק און יעקב לעווין.

די קאנפערענץ איז פארוופן געווארן מיטן צוועק צו שאפן א פערמאנענטע ארגאניזאציע פאר די רעכט פון יידיש אין ישראל און פאר שטיצן די יידיש-טעטיקייטן דארט אין לאנד.

די קאנפערענץ האט אויסגעהערט באריכטן וועגן דער גע-דריקטער לאגע פון יידיש אין ישראל; וועגן דער אטמאספער פון גרינגשעצונג און שנאה צו יידיש מצד א טייל פון דער באפעלקערונג און מצד פארשיידענע רעגירונגס-ארגאנען אין לאנד, אן אטמאספער, וואס נעמט אפ ביי הונדערטער טויזנטער יידן די מעגלעכקייט אויסצולעבן זיך גייטיק אין יידיש, אין דער איינציקער שפראך, וואס זיי פארשטייען און רעדן פריי; אן אטמאספער, וואס רופט ארויס ביי די יידיש-רעדנדיקע און יידיש-שאפנדיקע עלעמענטן אין ישראל א געפיל פון שרעק, וואס לאזט זיי ניט אפן ארויסטרעטן און פאדערן זייערע אייגן פאכע מענטשלעכע רעכט — פריי צו נוצן זייער לשון.

די קאנפערענץ האט אנגענומען א צאל פאדערונגען צו דער ישראל-רעגירונג בנוגע יידיש אין ישראל און אויך בא-שלוסן, ווי אזוי צו העלפן די דארטיקע יידיש-רעדנדיקע און יידיש-שאפנדיקע יידן. זי האט באשלאסן צו שטעלן זיך אין פארבינדונג צוליב דעם מיט א צאל פערזאנען און אינסטיטוציעס אין ישראל, וואס טוען קולטור-ארבעט אויף יידיש.

די קאנפערענץ האט אויך ארומגערעדט די לאגע פון יידיש ביי אונדז אין לאנד, ווי אויך דעם פארמעסט פון דער יידישער אגענטור צו העברעאיזירן די יידישע דערציאונג און דאס יידישע לעבן אין אמעריקע, א פארווך וואס קאן אין לעצטן סך הכל אונטערגראבן די סאמע-עקזיסטענץ פון די יידן, ווי א באזונדערע קולטור-איינהייט; די קאנפערענץ האט באשלאסן אויפצוהייבן א באוועגונג אויף אפצוהיטן די אינטערעסן און

דעם פרעסטיזש פון יידיש און צו באַקעמפן די אַנטי־יידישע פאַרזוכן פון דער אַגענטור.

די קאַנפערענץ האָט אַנגענומען אַ דעקלאַראַציע וועגן דעם גאַנצן ענין יידיש אין ישראל, און האָט נאָכדעם דערוויילט אַן עקזעקוטיווע, וואָס זאָל דורכפירן די באַשלוסן פון דער קאַנפערענץ און זאָל אויסברייטן די באַוועגונג לטובת יידיש אין ישראל.

אין דער עקזעקוטיווע זיינען אַריין: ב. י. ביאַלאַסטאַצקי, י. בלאַנק, ה. געלערנט, ל. געלפאָר, ב. טאַבאַטשינסקי, יעקב לעווין, מ. מאַנדלמאַן, דוד מייער, י. מלאַטעק, פ. סיגאַל, פ. סיטרין, ה. פראַנק, ח. ש. קאַזדאַן, א. שולמאַן און י. נ. שטיינ־בערג.

מיר ברענגען דאָ די רעזאָלוציעס, וואָס זיינען אַנגענומען געוואָרן ביי דער קאַנפערענץ.

רעזאָלוציעס פון דער קאַנפערענץ

1. די קאַנפערענץ באַשטימט צו קאַנסטיטואירן זיך אין אַ שטענדיקער קערפערשאַפט אונטערן נאָמען:

קאָמיטעט פאַר רעכט פון יידיש אין ישראל

2. די קאַנפערענץ פאָדערט פון מדינת ישראל:
(א) זי זאָל אויפהערן באַגרעניצן און פאַרפאַלגן יידיש אין ישראל אין וועלכער פאַרם דאָס זאָל ניט זיין;
(ב) זי זאָל געבן יידיש ווייניקסטנס די רעכט, וואָס אונז דוצר לשון האָט אין אַמעריקע און אין אַנדערע דעמאָקראַטישע לענדער; דאָס רעכט פריי צו רעדן די שפראַך עפנטלעך; דאָס רעכט פריי צו דרוקן אויף יידיש און האָבן די מעגלעכקייט אַרויסצוגעבן טעגלעכע צייטונגען, פונקט ווי אַלע אַנדערע אויסגאַבן; פריי צו שפילן יידיש טעאַטער, פריי צו לערנען מיט קינדער אין שולן אויף דער יידישער שפראַך.

(ג) זי זאָל איינפירן אין די העברעאישע שולן אין לאַנד דעם לימוד פון דער יידישער שפראַך און ליטעראַטור.

(ד) זי זאָל שטיצן די קולטור־טעטיקייט אויף יידיש און די קולטור־אינסטיטוציעס פאַר יידיש אַזוי, ווי זי טוט דאָס מיט העברעאישע און אַראַבישע אינסטיטוציעס.

3. די קאַנפערענץ באַגריסט יענע יידן אין ישראל, וואָס ניט קוקנדיק אויף אַלע שוועריקייטן, האַלטן זיי דאָרט אויף די יידישע שפראַך און די יידישע קולטור. די קאַנפערענץ רופט אָט די יידן, זיי זאָלן אויך אויף ווייטער אָנהאַלטן דאָרט און

אנטוויקלען די יידישע קולטור אויף יידיש אויף אלע געביטן
און זיך שטעלן אנטקעגן דער אונטערדריקונג פון יידיש אין
ישראל, אין וועלכער פאָרם דאָס זאָל ניט זיין.

4. די קאָנפּערענץ פאַרשפּרעכט אַלע די, וואָס האַלטן אויף
די יידישע שפּראַך אין ישראל און שאַפן אויף איר, אַרויסצו-
העלפן זיי אין זייערע טעטיקייטן אויף פאַרשיידענע געביטן פון
דער יידישער קולטור מיט וואָס נאָר מעגלעך.

5. די קאָנפּערענץ ווענדט זיך צו די יידישע פּאָלקס-
אַרגאַניזאַציעס און יחידים, וועמען דער יידישער לשון און די
יידישע קולטור זיינען טייער, זיי זאָלן פון זייערע ביישטייערונגען
פאַר דעם יוניטעד דזשואיש אַפּיל און פאַר ישראל בכלל אַראָפּ-
נעמען אַ טייל געלט און דאָס אָפּגעבן צו שטיצן דירעקט די
טעטיקייט פון די פאַרשיידענע יידישע קולטור-אַרגאַניזאַציעס
און אינסטיטוציעס אין ישראל.

6. די קאָנפּערענץ באַשטימט אויפצופאַדערן די אַלע אָר-
גאַניזאַציעס און יחידים, וועמען די יידישע שפּראַך און קולטור
זיינען טייער, זיי זאָלן העפּטיק אַרויסטרעטן קעגן יעדן פאַרווך
פון די העברעאישטן און אַסימילאַטאָרן דאָ אין לאַנד צו באַ-
קעמפן און צו באַליידיקן יידיש.

7. די קאָנפּערענץ באַשליסט צו באַקעמפן די אַרויסטרע-
טונגען פון פאַרטרעטער פון מדינת ישראל קעגן יידיש און באַ-
זונדערס די פאַרוווכן פון דער יידישער אַגענטור אַרויסצושטויסן
וואו נאָר מעגלעך די יידישע שפּראַך און צו פאַרהעברעאיזירן
די יידישע דערציאונג און דאָס עפנטלעכע יידישע לעבן אין די
לענדער, וואו יידן וואוינען.

8. די קאָנפּערענץ פאַדערט אויף די עקזעקוטיווע, זי זאָל
זיך שטעלן אין פאַרבינדונג מיט יידן אין קאָנאַדע, אַרגענטינע,
מעקסיקא, קואבא, פּראַנקרייך א.ד.גל. ווי אויך מיט אַ רייע שטעט
אין די שטאַטן און באַוועגן זיי, זיי זאָלן אַרגאַניזירן ענלעכע
קאָמיטעטן פאַר די רעכט פון יידיש אין ישראל.

9. די קאָנפּערענץ פאַדערט אויף די עקזעקוטיווע צו פאַר-
אינטערעסירן וואָס מער יידישע אַרגאַניזאַציעס, יוניאָנס אַרייַן-
גערעכנט, אין דער אַרבעט פּונם קאָמיטעט.

דער קאָמיטעט ווענדט זיך דערמיט צו אַלע פּריינט
אין ניו יאָרק און צו די פּריינט אין אַנדערע שטעט און לענדער
— זיי זאָלן זיך אָנשליסן אָן דעם קאָמיטעט און העלפן אים אין
דער אַרבעט, גרינדן ענלעכע קאָמיטעטן און קומען אין
פאַרבינדונג מיט אונדז.

פאלקס-פארזאמלונג וועגן יידיש אין ישראל

דאנערשטיק, דעם 3-טן יאנואר 1952, איז אין ניו-יאָרק אין זאָל פון "רענד סקול" אָפּגעהאַלטן געוואָרן אַן עפּנטלעכע פּאַרזאַמלונג פון "קאָמיטעט פאַר די רעכט פון יידיש אין ישׂ-ראַל". אַ גרעסערער עולם פון זיבן-ערער, פּאַלקס-מענטשן און אינטעלעקטואַלן איז געקומען צו דער פּאַרזאַמלונג.

אַ צאָל יידישע שריפטשטעלער און קולטור-טוער האָבן באַהאַנדלט די פּראָגע "יידיש אין ישראל און אויף דער גאַנצער וועלט". דער שריפטשטעלער און דיכטער ב. י. ביאַלאַסטאַצקי האָט אַרומגערעדט די לאַגע פון יידיש אין ישראל און האָט פאַרגעלייענט די דעקלאַראַציע וועגן יידיש, וואָס איז אַנגענומען געוואָרן אויף דער גרינדונגס-קאָנפּערענץ פון "קאָמיטעט פאַר יידיש אין ישראל". יעקב לעווין האָט אַרומגערעדט די צילן און אויפגאַבן פון קאָמיטעט און האָט צוגעזאָגט ממשותדיקע הילף די וואָס פירן אָן מיט יידישער קולטור-אַרבעט אין ישראל. דר. עזריאל נאָקס, פּראָפּעסאָר פון פּילאַזאָפּיע אין ניו יאָרקער אוניווערזיטעט, האָט אַרומגערעדט די חשיבות פון יידיש און פון דער יידישער ליטעראַטור. ער האָט באַטאָגט די הומאַני-טאַרישע אידיען וואָס זיינען אויסגעדריקט אין דער יידישער ליטעראַטור און דעם פּאַלקסטימלעכן כאַראַקטער פון דער יידי-שער שפּראַך. ער האָט געפּאָדערט דרך ארץ פאַר יידיש, פאַר דער יידישער ליטעראַטור אומעטום, און בתוכם אין ישראל.

דער פּעדאַגאָג און שריפטשטעלער ח. ש. קאַזדאַן האָט זיך אָפּגעשטעלט אויף דער יידיש-קעגנערישער אַרבעט פון קולטור-דעפּאַרטמענט פון דער יידישער אַגענטור אין אַר-גענטינע, בראַזיל און אין אַנדערע דרום-און צענטראַל-אַמערי-קאַנישע לענדער. ער האָט געפּאָדערט, אַז די יידישע אַגענטור זאָל זיך אויפהערן צו מישן אין דעם אינערלעכן לעבן פון די יידן אין די תּפּוצות.

דר. י. נ. שטיינבערג האָט אַנאַליזירט דוד בן-גוריונס בריוו צום יידישן קולטור-קאָנגרעס. ער האָט באַוויזן, אַז בן-גוריונס שטעלונג צו יידיש סיי אין ישראל סיי אויסער ישראל שטעלט אין געפאַר דעם יידישן קולטור-לעבן אומעטום.

דער באַקאַנטער אַרבעטער-רינג-טוער ל. געלפּאַר איז געווען פּאַרזיצער פון אַוונט און דורכגעפירט אַ געלט-זאַמלונג, וואָס האָט געגעבן אַן איבערראַשנד גוטן רעזולטאַט.

דעקלאראציע וועגן יידיש

צו דער יידישער עפנטלעכקייט און צו מדינת ישראל —

אין דער איצטיקער גורלדיקער שעה פון אונדזער פאלקס-לעבן מוזן אלע כוחות זיך זאמלען ארום דעם לא-זונג אויפצוהאלטן די גאנצקייט פון אונדזער פאלק און ממשיך צו זיין אונדזער גרויסע פאלקס-קולטור און פאלקס-שאפונג, וואס האט אין די לעצטע דורות, אין דער תקופה פון דעם מזרח-אייראפעאישן יידנטום, אויפגעהויבן און דערצויגן אונדזער גאנץ פאלק, און לוחות'דיק אויסגע-קריצט פאר אונדז נייע און באנייטע עמישע און מארא-לישע ווערטן.

דער הויפט-מעדיום, די כליר-ראשון, דורך וועלכער ס'האבן זיך אין די לעצטע דורות אנטפלעקט די מא-דערנע פאלקישע און נאציאנאלע שאפונגס-כוחות, איז געווען די יידישע שפראך. קעמפנדיק פאר דער גאנצקייט און המשך פון אונדזער לעבן, זאמלען מיר זיך דעריבער ארום דער יידישער שפראך, אויפצוהיטן איר השיבות און אירע נאציאנאלע פאזיציעס.

שווערע נסיונות שטייט איצט אויס אונדזער יידישע קולטור און די יידישע שפראך. שווערע נסיונות, און אויך שווערע שטערונגען און שטרויכלונגען. צו דעם אלטן אומ-גליק פון ביליקן קארערוזם, אפטרניקייט, פלאכער אסי-מילאציע און גלייכגילט, זיינען אין אונדזערע טראגישע טעג צוגעקומען נייע.

דער אומקום פון 6 מיליאן פון אונדזערע ברידער און שוועסטער האט צעשמערט אונדזערע פארווארצלמע פאלקישע קולטור-רעזערוון און האט אונדז אלעמען אריינגעווארפן אין טויפן טרויער.

אין אזא טראגישער עפאכע פון אונדזער לעבן ליגט אויף יעטווידן איינעם פון אונדז א הייליקער חוב אויפ-צוהיטן די ירושה פון די אומגעקומענע : אפצוהיטן מאמע'דיש מיט וועמען מיליאנען זיינען געגאנגען צו די פייער-אויזונס, גאזקאמערן און צו די ברידעריקברים.

צו אונדזער גרויסן צער איז דאס גיט אזוי. דאס איז

ניט אזוי, צום גרויסן טייל, אין די תפוצות ישראל, און דאס איז ניט אזוי אין דער אויפגעקומענער מדינת ישראל. וואָרעם דווקא פון דער יידישער מדינה קומט, אין נאָמען פון העברעאייזאציע, אַ שפראַך, וואָס איז פאַרדאַרבנדיק פאַר יידיש און יידישער קולטור; דווקא פון מדינת ישראל קומט אַ כּה, וואָס העלפט אין די תפוצות גרעסער מאַכן דעם קולטור־דעפעסיוז; קומט אַ כּה, וואָס מאַכט שווערער די אָפהענטליכייט און וואָס פאַרשוועכט יידיש, אונדזער אייגן לעבן, און די ירושה פון מיליאָנען אומ־געקומענע ברידער און שוועסטער!

מען דאַרף באַנעמען, אַז גרינגשעצונג און פאַר־שוועכונג פון יידיש אין ישראל ווירקט זייער, זייער שווער אויף דער באַציאונג צו יידיש מחוץ פון מדינת ישראל, ווירקט זייער שווער אין דעם יידישן לעבן פון די אַמעריקעס און אַנדערע לענדער. די באַציאונג צו יידיש אין ישראל קען דעריבער ניט אָפּגעטיילט ווערן פון דעם גורל פון יידיש אין אַלע יידישע ישובים.

אין אַזאָ ערנסטער שעה ווענדן מיר זיך דעריבער צו די יידן פון ישראל און צו דער רעגירונג פון ישראל און זאָגן:

ישראל טאָר ניט אין נאָמען פון גאולה, טאָר ניט אין נאָמען פון איינוואַנדערונג און נאַציאָנאַלן לאַנד־בוי פאַר־מיאסן און דערנידערדיקן אונדזער פּאַלקס־שפראַך און אונדזער פּאַלקס־קולטור!

מיר דעקלאַרירן און זאָגן: עס טאָר ניט אין נאָמען פון „גז יעקב“ דערצויגן ווערן אַ דור מיט גרינגשעצונג צו די יידישע מאַסן אויסער מדינת ישראל, מיט גרינגשעצונג צו יידן, ווי צו אַ וועלט־פּאַלק. עס טאָר ניט איינגעפלאַנצט ווערן קיין ביטול און קיין שנאה צו יידיש. מיר פאַדערן דרך־ארץ פאַר דער יידישער שפראַך און יידישער פּאַלקס־קולטור, וואָס איז געווען דער גורם פון אונדזערע סאַציאַלע, נאַציאָנאַלע און קינסטלערישע אויפ־שוואַונגען אין די לעצטע דורות; דרך־ארץ פאַר יידיש, דער שפראַך פון אונדזער פּאַלקס־רענעסאַנס פון די לעצטע יאָרהונדערטער; דרך־ארץ פאַר דער יידישער פּאַלקס־קולטור, וואָס איז געשאַפן געוואָרן דורך טיפע גייסטיקע דאַגלענישן, דורך מאַרטירערטום, דורך העלדישקייט, דורך קדוש השם און קדוש העם; דרך־ארץ פאַר דער יידישער פּאַלקס־קולטור, וואָס איז געשאַפן געוואָרן דורך

העלע און גרויסע וויזיעס, דורך וואונדערלעכע מענטש-
און פאלק-חזיונות!

אין ליכט פון דעם אלעמען ווענדן מיר זיך צו מדינת
ישראל און פאדערן אז די אלערליי ישראל-שלוחים, די
צמכאס-אדארס, באנד-פארשפרייטער, און אגיטאטארס,
זאלן ארומפארנדיק אין די תפוצות ניט פארשטויסן און
פארשוועכן יידיש אין נאמען פון העברעאיוואציע. מיר
זאגן: מען טאר במזיד ניט אונטערגראפן דעם יידיש-
פונדאמענט, וואס איז אויך היינט, ווי פריער, אזא גרוי-
סער נאציאנאלער, שעפערישער כח אין אלע יידישע
ישובים אין די פארשידענע לענדער איבער דער וועלט;
יידיש, וואס פארבינדט ייד מיט ייד, איין צענטער מיט
א צווייטן און איין ישוב מיט אן אנדערן.

מיר פאדערן פון מדינת ישראל, אז די יידישע שפראך
זאל דארט ארויסגענומען ווערן פון דעם גדר פון פרעמד-
שפראכן און פון דעם „זאק פון דיאלעקטן“, אין וועלכער
זי, אונדזער שפראך, ווערט באליידיקנדיק אריינגעווארפן.
יידיש איז ניט פאר אונדז ניט טערקיש, און ניט אל-
זשיריש, און ניט אראביש. יידיש איז יידיש!

די יידישע שפראך איז ניט קיין אומפרוכטבארער
דיאלעקט, מיט וועלכן יידן האבן זיך דא און דארט צייט-
ווייליק באנוצט אין געוויסע צייט-אפשינימן פון פארגאנג-
גענע יארהונדערטער. יידיש איז די אנטפלעקונג פון יידישן
פאלקס-גענויס און טראגט מיט זיך און אין זיך די
ירושה פון דורות; יידיש איז דורך אירע שאפונגען
געקניפט און געבונדן מיט דער גאנצער יידישער גע-
שיכטע. די יידישע שפראך מוז געשמעלט און געהאלטן
ווערן אויף דעם הויכן פעדעסמאל אויף וועלכן די קולטור-
געשיכטע פון אונדזער פאלק האט זי אוועקגעשמעלט.

מיר פאדערן פולע רעכט פאר יידיש אין מדינת
ישראל, וואו ס'געפינען זיך איצט א פיר-פינף הונדערט
טויזנט יידן, וואס יידיש איז זייער לשון, זייער טראכטונג,
זייער איבערלעבונג און נשמה-אויסדרוק.

מיר פאדערן די אפשטאפונג פון די באגרענעצונגען
און דיסקרימינאציע בנוגע יידיש. מיר פאדערן חשיבות
פאר יידיש אין דעם עפנטלעכן לעבן פון מדינת ישראל.
עס דארפן דערלויבט ווערן טעגלעכע צייטונגען אויף
יידיש; יידיש טעאטער; שולן מיט יידיש אלס אונטער-
ריכטס-שפראך, און עס דארף איינגעפירט ווערן די

יידישע שפראך און ליטעראטור אלס לימודים אין די העברעאישע שולן. יידיש, ביי דער זייט פון העברעאיש, זאל אפן דערלויבט ווערן אין געריכט, פאלקס-הויז, פאלק-פארזאמלונג — אומעטום!

אין דער צייט, וואס מיר ווענדן זיך מיט אט די פאך-דערונגען צו מדינת ישראל, רופן מיר אויך די יידן פון הי, פון אמעריקע, און פון דער גאנצער וועלט, מיר רופן די יידישע פאלקס-ארגאניזאציעס און ארבעטער-קערפערשאפטן, ניט צו דערלאזן, אז יידיש און די יידישע קולטור-שאפונג זאל פארשוועכט און פארשטויסן ווערן צוליב קארעריזם, צוליב פלאכער אסימילאציע, צוליב פאליטיק און צוליב שלעכט-פארשמאנענעם אמעריקאניזם. די פאזיציעס פון יידיש דא, אין די אמעריקעס, ווי אין אנדערע לענדער, מוזן געשמארקט און דערהויבן ווערן! באטראכטנדיק אלץ, וואס איז מיט יידיש געשען אין דער לעצטער צייט, ווילן מיר אויך ברענגען צום אויס-דרוק אונדזער טיפן צער — צער געמישט מיט פראטעסט — אויף דעם, וואס יידיש און די יידישע קולטור ווערט אזוי ברומאל אפגעווישט און ליקווידירט אין סאוועטן-פארבאנד. די פארשווינדונג און, ווי עס שיינט, די פולע ליקווידאציע פון א גאנצער פלעיאדע יידישע שרייבער אין סאוועטן-פארבאנד איז א גרויסע, גרויסע נאציאנאלע טראגעדיע פאר אונדז.

מיר באגריסן די בויער און שאפער פון יידיש, וואו זיי זאלן זיך ניט געפינען; מיר באגריסן אלע די, וואס גייענדיק אין די היסטארישע פוסטריט פון אונדזער פאלקס-לעבן קעמפן זיי פאר דער גאנצקייט פון אונדזער פאלק און פאר דעם המשך פון אונדזער פאלקס-קולטור; פאר אונדזערע גרויסע אידייעס און פאר אונדזערע עמישע און מאראלישע ווערטן! מיר באגריסן אלע די יעניקע, וואס בויען פאזיציעס פאר יידיש אין מדינת ישראל און זוכן צו שאפן א נאטירלעכע בריק צווישן היינט און נעכטן, ווי אויך צווישן ישראל און די תפוצות.

אין ליכט פון די גורל'דיקע און טראגישע פאסירונג-גען פון דער לעצטער תקופת און אין נאמען פון אונדזער פאלקס-עקזיסטענץ, וואס ראנגלט זיך אומעטום פאר אג-האלט און המשך, רופן מיר אלעמען אויפסניי זיך צו אצט-לען ארום דעם עמוד האש, ארום דעם פייער-זייל פון אונדזער קיום! ניט חורבן און ניט לאנד-בוי, קיין זאך

טאָר ניט איבערהאַקן די לעבנס-שנור פון אונדזער פּאַלקס-
קולטור; קיין זאַך טאָר ניט אָפּטויטן יידיש און אַלע
ווערטן, וואָס זיינען מיט דעם פאַרבונדן. וואָרעם יידיש
איז ניט נאָר שפּראַך, יידיש איז מער פון שפּראַך! יידיש
איז אַ באַגריף, אַן אידיע — די אידיע פון קאַנטנינאַל-
טעט, פון ירושה, פון פּאַלקס-דעמאָקראַטיע, די אידיע
פון פּאַלקס-שיינקייט, פּאַלקס-חכמה, די אידיע פון
פּאַלקס-שאַפונג.

ברידער און שוועסטער, פאַרשמוסט נישט מאַמע-
יידיש! יידיש, נאָך אַלע טראַגישע און בלוטיקע חורבן-
טעג, האָט נאָך אַלץ גאָר אַ סך וואָס צו געבן פאַר דער
שפּאַרקונג און פאַר דער טרייסט פון אונדזער לעבן!
דער יידיש-קוואַל איז ניט אויסגעשעפּט! יידיש טראַגט
מיט זיך גרויסע האַפּנונגען, גרויסע באַפּרייאַונגס-וויזיעס;
יידיש פאַרמאָגט גרויסע נאַציאָנאַלע כוחות; אַרום יידיש
און אין יידיש ווירקן און שאַפן גרויסע שריפטשמעלער,
פּאַעטן און פובליציסטן; לערער און פאַרשער; מיט
יידיש איז דאָ אַ גרויסע יידישע פרעסע, טעאַטער, בוך-
פאַרלאַגן, קינדער-שולן, ביבליאָטעקן און אַנדערע אינ-
סטיטוציעס; מיט יידיש זינגט דער אַלט-נייער יידישער
גיגן; מיט יידיש ווערט אונדזער קיום אין פאַרשידענע
לענדער פול און אַרומגערינגלט מיט אַלץ נייע און נייע
גרויסע קינסטלערישע געשטאַלטן. ברידער, לאַמיר אַליין
בידיים ניט פאַרשיטן אונדזער לעבנס-קוואַל! לאַמיר
ניט פאַרשוועקן אונדזער טייערע ירושה!

יידיש-בויער אומעטום, בוים ווייטער! בוים בעסער,
העכער, גרעסער!

יידיש-שרייבער און יידישע פּאַלקס-מענטשן אויף
דער ערד פון מדינת-ישראל! וואַרפט אַראָפּ פון זיך די
אַרויפגעצוואַונגענע שפּלות, וואַרפט אַראָפּ פון זיך שרעק
און מורא, באַקעמפט טעראָר, סיי אינדיווידועלן און
סיי געזעלשאַפּטלעכן! רופט, מאַנט, אַרגאַניזירט זיך,
פּראַטעסטירט און בוים ווייטער. מיר דאָ זיינען מיט אייך,
אונדזער האַנט איז אויסגעשמרעקט צו אייך אין ברידער-
לעבנקייט און אין נאַענטקייט.

לעבן זאָל אונדזער נאַציאָנאַלער המשך! לעבן זאָל די
נאַענטקייט פון אונדזער אומה! לעבן זאָל אונדזער פּאַלקס-
גענוים! לעבן זאָל די יידישע שפּראַך!

קאַמיטעט פאַר רעכט פון יידיש
אין ישראל

איך בין מסכים מיט די פרינציפן פון דער דעקלאַ-
ראַציע פונעם „קאָמיטעט פאַר די רעכט פון יידיש אין
ישראל“ — און גיב מיין אונטערשריפט דערצו.

אַדרעס

פּאַמיליע

נאָמען

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

שרייבט אליין אונטער און זאַמלט אונטערשריפטן
צווישן אייערע באַקאַנטע!
טראַגט אליין צו אייער ביישטייער צו דער געלט-
אַקציע פונעם קאָמיטעט און זאַמלט געלט צווישן אייערע
פריינד!

משעקס אויסשרייבן אויפן נאָמען פון קאָמיטעט :

Committee for Rights of Yiddish in Israel

